

İSTANBUL 29 MAYIS ÜNİVERSİTESİ
DERS KATALOG FORMU / COURSE DESCRIPTION FORM

FAKÜLTE: FACULTY:	Edebiyat Fakültesi Faculty of Arts		
BÖLÜMÜ: DEPARTMENT:	Arapça Mütercim ve Tercümanlık Arabic Translation and Interpreting		
DERSİN ADI: COURSE TITLE:	Çeviri Amaçlı Metin Çözümlemesi Translation-Oriented Text Analysis		
KODU: COURSE CODE:	TRA 203	YARIYIL: SEMESTER:	3 (ÜÇ) 3 rd (THIRD)
KREDİSİ: CREDIT:	3 Kredi 5 AKTS 3 Credits 5 ECTS	T+U (SAAT): T+P (HOURS):	2+1 2+1
DERSİN TÜRÜ: COURSE TYPE:	Zorunlu Compulsory	ÖĞRETİM DİLİ: LANGUAGE of INSTRUCTION:	Arapça Arabic
ÖN KOŞULLARI: PREREQUISITES:	Yok None		
DERSİ VEREN:	Dr. Öğr. Üyesi. Fatma Zohra BOUZIDI		
DERSİN İÇERİĞİ: COURSE CONTENTS:	Bu ders, çeviri sürecinde kaynak metinlerin dilsel, yapısal ve söylemsel özelliklerini çözümlenmeye yönelik temel kavram ve yöntemleri tanıtır. Farklı metin türlerinin işlevsel ve bağlamsal analizine odaklanarak, öğrencilerin çeviri öncesi metin çözümleme becerilerini geliştirmeyi amaçlar. This course introduces key concepts and methods for analyzing the linguistic, structural, and discursive features of source texts in the translation process. Focusing on functional and contextual analysis of various text types, it aims to develop students' pre-translation text analysis skills.		
DERSİN AMAÇLARI: COURSE OBJECTIVES:	Öğrencilerin, metinleri yapısal, dilsel ve anlamsal açıdan analiz ederek çeviri sürecinde anlam ve biçim sadakatini koruyacak şekilde bilinçli ve stratejik kararlar almalarını sağlamaktır. Provision of analytical tools for the identification and interpretation of linguistic, structural, and discursive features of source texts, enabling informed and faithful translation decisions.		
DERSİN ÖĞRENME KAZANIMLARI (Çıktıları): LEARNING OUTCOMES OF THE COURSE:			
Öğrenme Çıktıları (ÖÇ) Learning Outcomes (LO)			ÖY
Bu dersi başarı ile tamamlayan öğrenciler:			
The students who succeeded in this course should be able to:			

ÖÇ – 1:	Farklı metin türlerini (edebi, akademik, gazetecilik, teknik vb.) ayırt edebilir ve bu türlerin çeviri sürecine etkilerini analiz edebilir.	1,7
LO – 1:	To identify various text types (literary, academic, journalistic, technical, etc.) and analyze their impact on the translation process.	
ÖÇ – 2:	Kaynak metnin bağlamını, amaç kitlesini ve işlevini çözümleyerek çeviri stratejileri geliştirebilir.	3,7
LO – 2:	Analyze the context, target audience, and function of the source text in order to develop suitable translation strategies.	
ÖÇ – 3:	Metin içi anlam ilişkilerini (bağdaşıklık, tutarlılık, söylem yapıları) analiz ederek hedef dile uygun çözümler üretebilir.	1,5
LO – 3:	Analyze intra-textual meaning relations (cohesion, coherence, and discourse structures) and produce appropriate solutions in the target language.	
ÖÇ – 4:	Kültürel öğelerin metin çözümlemesindeki rolünü kavrar ve kültürlerarası aktarım sürecini değerlendirebilir.	3,7
LO – 4:	Understand the role of cultural elements in text analysis and to evaluate the process of intercultural transfer.	
ÖÇ – 5:	Çeviri öncesi metin çözümlemesinin çeviri kalitesi üzerindeki etkisini eleştirel bir yöntemiyle değerlendirebilir.	1,7
LO – 5:	Evaluate the impact of pre-translation text analysis on translation quality using a critical method.	
ÖÇ – 6:		
LO – 6:		
ÖÇ – 7:		
LO – 7:		
ÖY: Ölçme ve değerlendirme yöntemi (1: Yazılı Sınav, 2: Sözlü Sınav, 3: Ev Ödevi, 4: Proje 5: Seminer / Sunum, 6: Dönem Ödevi, 7: Final Sınavı) AM: Assessment Methods and Criteria: (1: Midterm Exam, 2: Quiz / Oral Exam, 3: Homework, 4: Project, 5: Seminar / Presentation, 6: Term Paper, 7: Final Exam)		

DERSİN VERİLİŞ ŞEKLİ

MODE OF DELIVERY:

Yüz yüze
face-to-face

ÖĞRETİM YÖNTEMLERİ:

PLANNED LEARNING ACTIVITIES AND TEACHING METHODS:

Anlatım, Alıştırma, Tartışma,
Lecture, Exercises, Discussion etc.

DERS AKIŞI
WEEKLY LECTURE PLAN

HAFTA WEEK	KONULAR TOPICS
1:	Metin Çözümlemesine Giriş: Amaçlar, Kavramlar ve Yöntemler Okuma: Öğrencilerin kazanımlarına göre hazırladığımız bir metin Örneği Uygulama: Metnin ana temasının ve ikincil fikirlerinin çıkarılması. Introduction to Textual Analysis: Objectives, Concepts and Relevance for Translation Reading: A model text designed in accordance with the students' learning outcomes. Practice: Identifying the main theme and secondary ideas of the text. Anlatım, Tartışma, Uygulama Lecture, Discussion, Practice
2:	Metin Türleri ve Söylem Biçimleri Okuma: Metin 01: İşler, Emrullah, Yıldız, Musa. <i>Modern Metinler ve Çözümlemeleri</i>, s. 302-305 Metin 02: Mosteghanemi, Ahlam, <i>Zakiretü-l Cesed</i>, s. 7 Uygulama: Aynı temayı ele alan iki farklı metin türünün incelenerek, bilgilendirici metin ile yaratıcı metin arasındaki nüansların ayırt edilmesi. Text Types and Discourse Genres Reading: Text 01: İşler, Emrullah, Yıldız, Musa. <i>Modern Metinler ve Çözümlemeleri</i>, pp. 302-305 Text 02: Mosteghanemi, Ahlam, <i>Zakiretü-l Ceset</i>, p. 7 Practice: Examination of two texts addressing the same theme, with differentiation of the nuances between informative and creative texts. Anlatım, Alıştırma, Tartışma, Uygulama Lecture, Exercises, Discussion, Practice
3:	Metin Yapısı ve Tema (İzlek) İlerleyişi Okuma: Ueca, Halime, Mebrek, Hüseyin. <i>Tahlilî nas beyne âliyeti-l kiraat ve faâliyeti-l menhec</i>, s. 150. Uygulama: Bir paragrafın tematik yapısının analiz edilmesi ve bilgi dizilişine uygun yeniden yapılandırılması.

	Text Structure and Thematic Progression Reading: Ueca, Halime, Mebrek, Hüseyin. <i>Tahlilü nas beyne âliyeti-l kiraat ve faâliyyeti-l menhec</i>, p. 150. Practice: Reconstructing the thematic progression of a paragraph and identify possible shifts or breaks. Anlatım, Alıştırma, Tartışma, Uygulama Lecture, Exercises, Discussion, Practice
4:	Argümantatif Metin I Okuma: Bibiye, Aliyye, <i>Tâlimiyyetü-l nassi-l Hücaciyyi El-alıyetü vel Esâlib</i>, s. 8-9 Uygulama: Bir fikrin savunulduğu bir metnin (pleading text) argümantatif yapısının çözümlenmesi, yazarın savını desteklemek için kullandığı argümanların ve ikna stratejilerinin değerlendirilmesi. Argumentative Text (Pleading Text) Reading: Bibiye, Aliyye, <i>Tâlimiyyetü-l nassi-l Hücaciyyi El-alıyetü vel Esâlib</i>, pp. 8-9 Practice: Analyzing the argumentative structure of a pleading text, focusing on the evidence and persuasive strategies used by the author to reinforce their standpoint. Anlatım, Alıştırma, Tartışma, Uygulama Lecture, Exercises, Discussion, Practice
5:	Argümantatif Metin II Okuma: Bibiye, Aliyye, <i>Tâlimiyyetü-l nassi-l Hücaciyyi El-alıyetü vel Esâlib</i>, s. 10-11 Uygulama: Karşıt yargı içeren bir metnin argümantatif yapısının analiz edilmesi, yazarın eleştirel yaklaşımının ve ikna stratejilerinin değerlendirilmesi. Reading: Bibiye, Aliyye, <i>Tâlimiyyetü-l nassi-l Hücaciyyi El-alıyetü vel Esâlib</i>, pp. 10-11 Practice: Analyzing the argumentative structure of a text expressing opposit judgment, identifying the author's critical stance, and evaluating the persuasive and rhetorical strategies employed. Anlatım, Alıştırma, Tartışma, Uygulama Lecture, Exercises, Discussion, Practice
6:	Argümantatif Metin III (Tez ve Anti Tez İçeren Metin) Okuma: Bibiye, Aliyye, <i>Tâlimiyyetü-l nassi-l Hücaciyyi El-alıyetü vel Esâlib</i>, s. 15-16

	Uygulama: Tez ve anti tez içeren bir metnin argümantatif yapısının çözümlenmesi, yazarın farklı görüşleri nasıl yapılandığı ve bu görüşler arasında nasıl bir denge kurduğunun değerlendirilmesi. Reading: Bibiye, Aliyye, <i>Tâlimiyyetü-l nassi-l Hücaciyyi El-alıyetü vel Esâlib</i>, pp. 15-16 Practice: Analyzing the argumentative structure of a text containing both a thesis and an antithesis, examining how the author structures opposing viewpoints and establishes balance between them. Anlatım, Alıştırma, Tartışma, Uygulama Lecture, Exercises, Discussion, Practice
7:	Çağrı İşlevli Metin Okuma: Buakez, Hacer. <i>El buûdü-l Nefsiyyü li Üslubi-l İnşâyi Talebiyyi</i>, s. 80-81 Uygulama: Okuru belirli bir davranışa, düşünceye veya eyleme yönlendirmeyi amaçlayan bir metnin yapısının incelenmesi, yazarın kullandığı çağrı, ikna ve motivasyon stratejilerinin değerlendirilmesi. Exhortative Text Reading: Buakez, Hacer. <i>El buûdü-l Nefsiyyü li Üslubi-l İnşâyi Talebiyyi</i>, pp. 80-81 Practice: Examining the structure of a text designed to prompt readers toward a specific behavior, idea, or action, and evaluating the author's use of motivational and persuasive strategies. Anlatım, Alıştırma, Tartışma, Uygulama Lecture, Exercises, Discussion, Practice
8:	Ara Sınav Mid-term Exam
9:	Bağdaşıklık ve Tutarlılık Öğeleri Okuma: El-Şemri, Fevvez Ben Zayid. <i>Elittisâkü Fi Kasideti Era Şebehî Kâdimen li Mahmut Derviş</i>, s. 197-198. Uygulama: Bir metinde bağdaşıklık (cohesion) ve tutarlılık (coherence) unsurlarının belirlenmesi, bu unsurların metin bütünlüğüne katkısının incelenmesi ve örnek metinler üzerinden analiz edilmesi. Cohesion and Coherence Elements Reading: El-Şemri, Fevvez Ben Zayid. <i>Elittisâkü Fi Kasideti Era Şebehî Kâdimen li Mahmut Derviş</i>, pp. 197-198. Practice: Identifying cohesion and coherence elements within a text, examining their contribution to textual unity, and analyzing these features through sample texts. Anlatım, Alıştırma, Tartışma, Uygulama Lecture, Exercises, Discussion, Practice
10:	Kaynak Metnin Sözdizimsel Yapısı

	Okuma: Catford, John Cunisson. <i>Nazariyye L, gaviyye fi-Tercüme (Arapça Versiyonu)</i>, s. 65-72. Uygulama: Kaynak metnin sözdizimsel yapısının incelenmesi, cümle türlerinin, öge dizilişinin ve dilbilgisel ilişkilerin çözümlenmesi; bu yapıların hedef dile aktarımında karşılaşılan sorunların değerlendirilmesi. The Syntactic Structure of the Source Text Reading: Catford, J.C. <i>A Linguistic Theory of Translation (Arabic version)</i>, pp. 56–72 Practice: Examining the syntactic structure of the source text, analyzing sentence types, constituent order, and grammatical relations, and evaluating the challenges encountered when transferring these structures into the target language. Anlatım, Alıştırma, Tartışma, Uygulama Lecture, Exercises, Discussion, Practice
11:	Sözcük Dağarcığı ve Terim Seçimi Okuma: Newmark, Peter, <i>El-Câmiî Fi-Tercüme (Arapça Versiyonu)</i>, s. 151-152 Uygulama: Kaynak metindeki sözcük dağarcığının ve terimlerin incelenmesi, bağlama uygun karşılıkların belirlenmesi ve terminolojik tutarlılığın hedef metinde nasıl sağlandığının değerlendirilmesi. Vocabulary and Terminology Selection Reading: Newmark, Peter. <i>A Textbook of Translation (Arabic version)</i>, pp. 151–152 Anlatım, Alıştırma, Tartışma, Uygulama Lecture, Exercises, Discussion, Practice
12:	Kültürel Göndermeler ve Sosyolingüistik Bağlam Okuma: Mustafa, Riyani. <i>Ettercüme ve Ziyafetü-l lügaviyye ve Sekafiyye</i>, s. 80-81. Uygulama: Kaynak metindeki kültürel göndermelerin ve sosyolingüistik unsurların belirlenmesi, bunların hedef dile aktarım stratejilerinin (yabancılaştırma / yerileştirme) incelenmesi ve çevirideki kültürel denklik düzeyinin değerlendirilmesi. Cultural References and Sociolinguistic Context Reading: Mustafa, Riyani. <i>Ettercüme ve Ziyafetü-l lügaviyye ve Sekafiyye</i>, pp. 80-81 Anlatım, Alıştırma, Tartışma, Uygulama Lecture, Exercises, Discussion, Practice
13:	Metinlerarasılık ve Alıntılar Okuma: Kristeva, Julia. <i>Methaliün ilâ El-Tenâs (Arapça Versiyonu)</i>, s.11-12 Uygulama: Kaynak metinde yer alan metinlerarası göndermelerin ve alıntılarının belirlenmesi, bu unsurların hedef dile aktarımında kullanılan stratejilerin incelenmesi ve çevirinin özgün metinle kurduğu ilişkisel anlam ağının değerlendirilmesi.

	Reading: Kristeva, Julia. Introduction to Intertextuality(<i>Arabic version</i>), pp. 11-12 Practice: Identifying intertextual references and quotations in the source text, analyzing the strategies used to render these elements in the target language, and evaluating the network of relational meanings established between the translation and the original text. Anlatım, Alıştırma, Tartışma, Uygulama Lecture, Exercises, Discussion, Practice
14:	Okuma Fişi Hazırlama Atölyesi Uygulama: Bir kitabın okuma fişini hazırlamak; başlık, önsöz, kapak tasarımı, yazar biyografisi gibi paratekstüel unsurlardan hareketle metnin amacı, bağlamı ve işlevi hakkında çıkarımlar yapmak. Çalışmada, önceki derslerde edinilen kuramsal bilgilerin ve metin çözümleme becerilerinin uygulanması ve pekiştirilmesi hedeflenmektedir. Workshop on Reading Report Writing Practice: Preparing a reading report for a selected book by examining its paratextual elements—such as the title, preface, cover design, and author’s biography—to infer the purpose, context, and function of the text. The activity aims to apply and reinforce the theoretical knowledge and analytical skills acquired in previous lessons. Alıştırma, Tartışma, Uygulama Exercises, Discussion, Practice
15:	Önceki Derslerin Genel Değerlendirmesi General Review of Previous Lessons Anlatım, Alıştırma, Tartışma, Uygulama Lecture, Exercises, Discussion, Practice
16:	Yarıyıl Sonu Sınavı Final Exam

Ders Kitabı / Malzemesi	
Required Reading	
[1]	Anani, Muhammed. <i>Nazariyet el-tercüme el-hadîse: Madkhal ila mebhas dirâsetü, l tercüme</i> . Kahire: Dar el-Nuhbe, 2015
[2]	Ben Tayib, Nasira. <i>El-terceme wa nazariyet anwa ‘ el-nusus</i> . Wahran Ü (Cezayir). Wahran, 2010
[3]	Nord, Christiane. <i>Taahlil el-nass fi el-tercüme</i> . Tercüme Arabiyye. Riyad: Dar Üniv. El-Malik Saud li’n-Neşir, 2009
[4]	Esen-Eruz, Sakine. <i>Akademik Çeviri Eğitimi: Çeviri Amaçlı Metin Çözümlemesi</i> . İstanbul: Multilingual Yabancı Dil Yayınları, 2008

[5]	Aslan, Aslı Selcen, and Tutku Öncü Yılmaz. <i>Çeviri Amaçlı Metin Çözümlemesi Uygulamalı Bir Rehber</i> . Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık, 2023.
[6]	Erbek, Murat. <i>Çeviri Amaçlı Metin Çözümlemesi</i> . Edirne: Paradigma Akademi Yayınları, 2023
[7]	

Önerilen Diğer Kaynaklar

Recommended Reading

[1]	Nord, Christiane. <i>Text Analysis in Translation: Theory, Methodology, and Didactic Application of a Model for Translation-Oriented Text Analysis</i> . 2nd ed. Amsterdam: Rodopi, 2005.
[2]	Ali, Mohammad Adeel. "Al-Tarcüma ve Tahlîlü-l Hiṭâp: Neḥve Mükârebe Tekâbüliyyee li-Fi'li el-Tarcüme." <i>Majallat al-Zahra</i> ' 31, Sayı. 31 (2021): 4119-4172.
[3]	Mûnsi, Ḥabîb. "El-Lisāniyâtül-Tekâbüliyye vettercüma: Mükarebe li-İshkâliyyet El-Ma'nâ fi el-Tercüme min vücheti Tekâbüliyye." <i>El-Mutarğim</i> 3, Sayı. 1 (2003): 165-184.

		Sayı Quantity	Katkı Payı (%) Percentage (%)
DEĞERLENDİRME SİSTEMİ: EVALUATION SYSTEM:	Ara Sınav Midterm Exam	1	%40
	Ödev Homework	1	%5
	Derse Katılım Participation	14 Hafta	%5
	Yarıyıl Sonu Sınavı Final Exam	1	%50

Derse katılım zorunludur. İntihal doğrudan dersten kalmaya neden olur.

Attendance is compulsory. Plagiarism leads to immediate dismissal from class.